

Aleksandra M. Radovanović¹
Gimnazija, Vrnjačka Banja

ISSN 2217-7221
eISSN 2217-8546
UDC 811.111'367.625
UDC 81'367.625
originalni naučni rad

DVOSTRUKI MODALI U PRIMERIMA BRITANSKOG ENGLESKOG JEZIKA

SAŽETAK: Centralni modalni glagoli, zbog svojih semantičkih i sintaksičkih karakteristika, ne upotrebljavaju se uzastopno u standardnom engleskom jeziku. Uzastopna upotreba centralnih modala karakteristika je nekih dijalekata engleskog jezika. Ovaj rad ima za cilj da istraži na primerima iz korpusa *British National Corpus* da li se konstrukcije sa dvostrukim modalima ipak pojavljuju u engleskom jeziku, da opiše njihova značenja i ukaže na sličnosti i razlike sa dvostrukim modalima u dijalektima. Uvod predstavlja osvrt na modalnost kao kategoriju i njene tipove, centralne modalne glagole, a zatim se ukratko ukazuje na prethodna istraživanja ovih konstrukcija u dijalektima. Centralni deo rada je posvećen analizi, prvenstveno semantičkoj, primera upotrebe dvostrukih modala nakon čega slede zaključci analize. Rad navodi primere upotrebe glagola *may*, *might*, *must* i *shall* sa ostalim centralnim modalima, a gde je neophodno, ukazuje se i na specifičnosti kolokacija centralnih modala sa polumodalima. Rad dokazuje da su ovakve konstrukcije u korpusu retko prisutne, da ne ispoljavaju određene semantičke pravilnosti i da se semantički i leksički razlikuju od ovih konstrukcija u dijalektima. Prisutne su kombinacije modala sa različitim značenjima (epistemičko, deontičko i dinamičko), a najčešće dvostruki modali samo pojačavaju modalno značenje. Prvenstveno se upotrebljavaju za izražavanje nesigurnosti/neizvesnosti ili mogućnosti.

Ključne reči: dvostruki modal, modalnost, značenje, engleski.

MODALNOST I MODALNI GLAGOLI

Kako bi se razumelo značenje konstrukcija sa dvostrukim modalima (u daljem tekstu DM), neophodno je osvrnuti se na semantička određenja pojma modalnosti. Modalnost kao složena morfosintaksička odnosno semantičko-pragmatička kategorija predstavlja važnu komponentu jezika koju su mnogi lingvisti i filozofi u

---

1 radalex.vb@gmail.com

svojim istraživanjima pokušali da definišu i kategorišu (npr. Palmer 1986). Čini se da se do opšteprihvacene precizne i koncizne definicije samog koncepta modalnosti nije došlo. Modalnost se uglavnom posmatra kao semantički domen koji pokriva niz vrednosti (hipotetičko, verovatno, moguće, nužno, deziderativno) koje izražavaju mišljenje, stav ili procenu govornika u odnosu na propozicioni sadržaj iskaza. Na tim pojmovima bazira se i osnovna dihotomna podela na epistemičku, modalnost propozicije, i korensku modalnost, pri čemu korenski, neepistemički domen, obuhvata barem deontičku i dinamičku modalnost² odnosno modalnost događaja.

U osnovi epistemička modalnost odnosi se na stepen sigurnosti govornika u istinitost propozicije. Deontička modalnost, koja je performativnog karaktera, odnosi se na stepen primenjene prinude na subjekat iskaza da izvrši radnju, odnosno na dozvolu i obavezu. Dinamička modalnost tipično obuhvata pojmove sposobnosti, voljnosti i dispozicije u opštem smislu.³ Obuhvata i modalna značenja mogućnosti uzrokovane spoljašnjim ili unutrašnjim okolnostima, predispoziciju, a nekada se i preklapa sa značenjem habitualnog aspekta. Osnovna razlika između ova dva tipa korenske modalnosti može se objasniti preko uslovljavajućih faktora: u slučaju deontičke oni se mogu smatrati eksternim u odnosu na relevantnog pojedinca, dok su kod dinamičke modalnosti interni.

Modalni glagoli su nesumnjivo najpoznatije sredstvo izražavanja modalnih značenja. U anglističkoj tradiciji ispitivanja modalnosti najčešće su fokusirana na ispitivanje ponašanja ovih glagola i načina na koji oni utiču na značenje rečenice, iskaza, ili klauze, u kojoj se pojave. Proučavanje same modalnosti se često izjednačava sa proučavanjem modala, zato što značenja koja izražavaju modalni glagoli, kao najgramatikalizovaniji eksponenti sistema modalnosti u engleskom jeziku (u daljem tekstu EJ), u velikoj meri predstavljaju značenja koja treba da obuhvati studija modalnosti. U većini tradicionalnih gramatika navode se kao deo šireg skupa finitnih pomoćnih glagola u EJ i ispoljavaju tzv. NICE svojstva⁴ (N – negacija pomoću *not*, I – inverzija sa subjektom, C – kôd, odnosno izbegavanje ponavljanja, E – emfatična

2 Brojna istraživanja bazirana na različitim pristupima i teorijama dovela su do preklapanja i neusaglašenosti terminologije, pa se različiti termini upotrebljavaju za onačavanje sličnih ili istih domena modalnosti.

3 Status ovog tipa modalnosti često je dovođen u pitanje, a značenja dinamičke modalnosti obeležavana su kao: neepistemička modalnost, korenska modalnost, sirkumstancijalna, unutrašnja modalnost, modalnost orijentacije ka agensu.

4 Ove karakteristike modalnih glagola je sintetizovao i na primerima dokazao Palmer (1986: 33).

afirmacija). Prema morfosintaksičkim obeležjima klasifikovani su na različite načine, a u radu je usvojena sledeća podela prema kojoj u centralne modalne glagole spadaju: *will, shall, would, should, can, may, could, might, must*, a u polumodale: *be able to, be about to, be bound to, be going to, be willing to, be obliged to, have to*. U modale ubrajamo i marginalne modalne i modalne idiome, ali kako oni nisu tema ovog rada, njih nećemo navoditi.

Centralni modalni glagoli nemaju nefinitne forme ni fleksivno obeleženo lice u trećem licu prezenta. Polisemičnost predstavlja ključnu semantičku odliku ovih glagola: većina njih se može upotrebljavati tako da izražava dva modalna značenja ili više njih, mada često povezanih. Upravo polisemičnost dovodi do dvosmislenih tumačenja određenih iskaza izolovanih iz konteksta upotrebe. U ovom radu je prihvaćen pristup po kome se svakom modalu pripisuje skup osnovnih značenja (nasuprot jednom centralnom značenju), pri čemu se razlike među njima smatraju gradualnim, a ne apsolutnim. Takvim pristupom se priznaje semantička složenost modala, ali u okviru strukturnog okvira koji omogućava princip „gradiranja”: opisana značenja ne moraju da budu nezavisna i međusobno odvojena, već mogu da se podudaraju.

DVOSTRUKI MODALI U ENGLESKOM JEZIKU

U standardnom britanskom EJ smatra se nepravilnim uzastopna upotreba više od jednog centralnog modalnog glagola, tj. oni se javljaju jedanput u prostoј glagolskoј frazi i ne mogu menjati poziciju sa drugim glagolima u toј frazi (Đorđević 1996: 492). Prema tome, standardni EJ, pošto ne poseduje nefinitne oblike modala, ne dozvoljava nagomilavanje modala.

U radu će se dvostrukim modalima (u daljem tekstu DM) smatrati upareni pomoćni modalni glagoli koji u mnogim varijetetima EJ ne mogu zajedno da se pojavljuju, a sintaksički se razlikuju od ostalih modalnih fraza i kvazimodala. Upotreba ovih perifrastičnih glagolskih konstrukcija za koje su karakteristična dva modalna i/ili kvazimodalna glagola ili više njih u okviru jedne glagolske fraze odlika je nekih nestandardnih regionalnih dijalekata EJ, prvenstveno južnog američkog varijeteta EJ,⁵ koji ima potpunije razvijen sistem dvostrukih modala, i u daleko

5 *Southern American English* predstavlja grupu dijalekata engleskog jezika kojima se govori u južnom delu SAD i čije su jezičke specifičnosti privukle pažnju mnogih lingvista (npr. Nagle

manjoj meri severnog engleskog dijalekta i škotskog jezika u kojima upotreba DM nije tako učestala. Upotreba DM vodi poreklo od škotskih imigranata koji su naselili jug (Hasty 2011: 92). Najveću zbirku primera upotrebe ovih konstrukcija predstavlja baza podataka dvostrukih odnosno višestrukih modala⁶ koja sadrži preko 2000 primera sa demografskim odlikama sakupljenih tokom više od četrdeset godina naučnog rada i istraživanja.

Kako prethodna istraživanja različitih jezičkih dijalekata i varijeteta dokazuju (npr. Bigham 1999; Nagle, Sanders 2010), kombinacije modala, kao ni redosled modala, u okviru konstrukcije DM nisu proizvoljni, već zavise od geografskih i sociolingvističkih faktora. Većina radova kao najučestalije ističe upravo obrasce koje Nagle (1997: 514) izdvaja, te se centralnim sistemom dvostrukih modala smatraju nizovi sledećih modala:

can
may could
 He *might should* come here after work.
must will
would

Kao dijalektološka specifičnost, kombinacije modala privlače pažnju mnogih istraživača koji su na obilju empirijskih podataka zasnovali svoje sociolingvističke i istorijske studije, istražujući sintaksičke, pragmatičke i donekle semantičke odlike ovih glagolskih kombinacija. Studije ukazuju na to da su u dijalektima koji dozvoljavaju upotrebu DM, oni ipak ograničeni na govorni jezik ili indirektni govor. Sintaksičke osobenosti DM najviše privlače pažnju lingvista pošto je sintaksički opis od ključnog značaja za opisivanje strukture i raznolikosti ovih kombinacija (Nagle 1997, 2003). Dovodeći u pitanje sintaksičke teorije koje tvrde da u EJ modalni pomoćni glagol ne može da se kombinuje sa drugim pomoćnim modalnim glagolom, DM su tema mnogih radova generativne sintakse (Nagle 2003; Ellison 2009) koji opisuju moguće kombinacije modala, kao i svojstva ovih kombinacija u upitnom i odričnom obliku.

1997; Hasty 2011).

6 Bazu *Database of Multiple Modals* kreirali su Paul Reed i Michael Montgomery sa univerziteta u Južnoj Karolini, a dostupna je na internet adresi www.cas.sc.edu/multimo.

Za odricanje može se negirati bilo koji modal, a da pri tome nema očigledne razlike u značenju: može se negirati drugi modal, obično u enklitičkom obliku, prvi modal obično u punom obliku (delimično zato što glagol *may* nikada ne dopušta skraćeni oblik negacije), što je negacija koja se najčešće sreće, a ređe se mogu negirati oba modala. Upitni oblik je najčešće dobijen inverzijom drugog modala, prvi nikada ne gradi inverziju, a u literaturi nailazimo i na izveštaje da neki govornici pitanja grade i inverzijom oba modala, barem u nekim dijalektima.

(1) Heather, *could you might* find you a seat somewhere? (Di Paolo 1989: 211).

(2) *Might should* we have invited Jim? (Di Paolo 1989: 211).

Na osnovu načina građenja negacije i pitanja gde se ne može uočiti dosledni obrazac, Nagle zaključuje da su upareni modali sintaksički ekvivalentni i da je svaka pozicija sintaksički jedinstvena (Nagle 1997: 515). Ove karakteristike DM navode autora da ih smatra podsistemom sintakse pomoćnih glagola, a nakon opsežnih istraživanja u svom kasnijem radu zaključuje da konstrukcija DM ispoljava „visok stepen semantičke i sintaksičke pravilnosti” („high degree of semantic and syntactic regularities” [Nagle 2003: 368]).

Lingvisti su pokušavali da odrede i uzroke ove pojave nagomilavanja modala. Najjednostavnije objašnjenje bi bilo da jezici u kojima ima dvostruke modalnosti poseduju infinitivne oblike modala. U takvim dijalektima infinitivni oblici modala su uglavnom fonološki identični sa finitnim oblicima u prezentu ili prostom prošlom vremenu. Prema tome, u sledećem iskazu modal *can* funkcioniše kao infinitiv:

(3) *We might can* go up there next Saturday (Di Paolo 1989: 195).

U literaturi nailazimo i na tumačenje da u DM konstrukcijama, jedan modal zapravo predstavlja prilog. Štaviše, Bigham (1999) ide tako daleko da sve fraze koje se definišu kao DM smatra zapravo kombinacijama u kojima jednom modalu prethodi prilog koji izgleda kao modal. Mada svoj stav pokušava da dokaže sintaksičkim svojstvima ovih konstrukcija, čini se da je u pitanju preterana simplifikacija. Uporište za sličnu tvrdnju Nagle nalazi u interesantnoj odlici jedinstvenog ponašanja modala koji se kombinuje sa oblicima pomoćnog glagola *do* (naročito *did*).

(4) *That must didn't* hurt him 'cause he's still in the lead.

Pošto u primerima poput ovog, glagol *do* nije marker glagolskog vremena, Nagle (1997: 525) zaključuje da je modal zapravo adverbijal i da se modal u DM

nekada ponaša kao pomoćni glagol, a nekada kao adverbijal.

Naredno objašnjenje nalazimo u radu Di Paolo (1989) koja engleske DM posmatra kao jedinstvenu leksičku celinu i tvrdi da su oni složenice od dve reči odnosno idiomatske zasebne leksičke jedinice (*multiword lexical items*) slične kombinacijama glagola i partikule, ili glagola i prideva (npr. *go away*). Na osnovu velikog skupa podataka i odgovora u upitniku zaključuje da su ove konstrukcije neproaktivne složenice odnosno da nisu sintaksički generisane kombinacije. Kao i ostale složene lekseme, nekada se ponašaju kao celina, a nekada ne, odnosno moguća je primena umetnutih elemenata, a pojedinačni članovi leksičke celine se mogu ograničeno pomerati.⁷ Ova je tvrdnja osporavana zbog sintaksičkih svojstava DM (npr. Nagle 2003; Hasty 2011).

Sve više studija pokušava da opiše semantičke odlike DM konstrukcija (npr. Di Paolo 1989; Nagle 1995) i da odredi značenja modala pri kombinaciji kao i čitave kombinacije. Prethodna istraživanja uglavnom ističu epistemičko značenje DM. Opšte je prihvaćen stav da prvi član skupa, ili terminologijom koju koristi Nagle, modal pozicioniran levo, izražava epistemičku mogućnost orijentisanu ka govorniku. Položaj na desnoj strani obično zauzimaju modali sa korenskim značenjima mogućnosti, futuralnosti ili obaveze. Redosled modala blisko odgovara redosledu adverbijala pri čemu se adverbijali orijentacije prema govorniku uvek nalaze levo od adverbijala orijentacije prema subjektu (Nagle 2003: 350). Dok se sintaksička svojstva opisuju iz različitih teorijskih perspektiva, ostaje još mnogo prostora za semantičku analizu ovih konstrukcija.

KONSTRUKCIJE SA DVOSTRUKIM MODALIMA U STANDARDNOM BRITANSKOM ENGLESKOM JEZIKU

U standardnom EJ prihvaćene su kombinacije modalnih izraza sa modalnim pomoćnim glagolom i adverbijalom koje čine modalni idiom (poput *would rather* i *had better*), kao i kombinacije modalnih pomoćnih glagola i polumodala (poput *have to* i *be able to*). Osnovna razlika između modala i polumodala upravo je ta što polumodali mogu međusobno da kolociraju ili da se pojavljuju zajedno sa modalima

⁷ Za razliku od ostalih složenica od više reči, kod dvostrukih modala, kao što smo videli, između modala može se umetnuti partikula *not*, kao i niz priloga (*I've seen ones that might possibly could be flowers* [Di Paolo 1989: 205]).

(Palmer 1983: 209). Prema tome, *might have to* je prihvatljiva kombinacija, dok *might must* nije, mada su u upotrebi *must* i *have to* često međusobno zamenljivi. Činjenicu da se centralni modali ne pojavljuju zajedno Palmer (1983: 207) objašnjava njihovom semantikom, dok se modali povezuju sa modalnim sadržajem, polumodali su povezani sa propozicijom.

Prihvatljive kombinacije u britanskom EJ nisu ekvivalentne konstrukcijama DM u dijalektima. Sličnosti se mogu primetiti u obrascu redosleda epistemički + korenski modal koji generalno važi i za kombinacije epistemičkog modalnog pomoćnog glagola i polumodala. Primetne su razlike u izražavanju negacije i građenju upitnih struktura (u kombinacijama u britanskom EJ pitanja se grade inverzijom modalnog pomoćnog glagola). Za razliku od kombinacija centralnih modala u dijalektima, kod ovih kombinacija mesto na kome se nalazi partikula *not* determiniše značenje iskaza. Primer

(5) *I may not have to start early*

značio bi *it may or may not be that I am obliged to start*,

dok mesto partikule u iskazu

(6) *I may have to not start early*

određuje tumačenje *it may be that I am not obliged to start early*.

PRIMERI ANALIZE KORPUSA BNC

Analizom korpusa savremenog engleskog govornog i pisanog jezika od 100 miliona reči – *British National Corpus* (u daljem tekstu BNC), koji sadrži primere različitih stilova jezika, diskursa o različitim temama i različitih nivoa formalnosti, pokušaćemo da odredimo da li se u standardnom britanskom EJ pojavljuju DM sačinjeni od centralnih modala, a povremeno, gde je značajno, ukazaćemo i na kombinacije sa polumodalima. Namera je da ukažemo na njihova značenja kao i na sličnosti i razlike sa DM u jezičkim varijetetima.

PRIMERI DM KOJI SADRŽE GLAGOL *MAY*

Upotreba glagola *may* i *might* u DM u dijalektima ograničena je na prvo mesto u konstrukciji, i to u epistemičkom značenju. U takvom značenju epistemičke mogućnosti, verovatnoće, u korpusu glagol *may* kolocira sa polumodalima (npr.

kombinacija *may need* pojavljuje se u 978 primera, a *may have to* u 1048) i ima značenje *maybe, it is possible that*. Kao prvi modal ne pojavljuje se sa ostalim centralnim modalima, dok ima sporadičnih primera upotrebe nakon centralnih modala.

(7) Oh, I mean we wanted to go in May but we can't we *can may* apart from the fact it'll be half tricky, we'll be more busy ... (BNC: KBM 1692).

Čini se da se i u ovom primeru, uzetom iz razgovora dva studenta sa severozapada Britanije, glagol *may* zadržava epistemičko značenje, dok se na prvom mestu nalazi glagol *can* koji je prvenstveno dinamički modal. Iako se *can* može upotrebiti i u značenju epistemičke mogućnosti srednjeg nivoa izvesnosti kada je gotovo sinoniman glagolu *may* (Trbojević Milošević 2004: 97), čini se da je u ovom primeru verovatnije dinamičko tumačenje. Glagol *can* izražava dinamičku mogućnost *it is possible for us to*, dok *may* sa parafrazom *it is possible that* upućuje na moguću zaključak na osnovu saznanja govornika. Nakon dinamičkog modala za izražavanje sposobnosti, *may* nalazimo i u narednom primeru:

(8)...until one day they couldn't think of any way that you *could may* improve it (BNC: F7K 32).

U ovom primeru glagol *may* je korenski modal koji bi, u skladu sa teorijom Svitserove o polisemičnosti glagola i metaforičkoj ekstenziji (Sweetser 1990), označavao da učesnik *x* nije sprečen da nešto uradi. Mada je prvenstveno deontički modal, ima primera kada je teško odrediti da li je u pitanju deontička ili dinamička modalnost. Kao dinamički modal koristi se za opisivanje teorijskih mogućnosti koje se nalaze u spoljnoj situaciji, što je slučaj i u navedenom primeru. Prema tome, ovde je reč o dupliranom značenju korenske modalnosti.

Kao drugi modal, ponovo epistemički modalizovan, glagol *may* pojavljuje se i u jednom iskazu za vreme razgovora za posao nakon glagola *would*:

(9) That's another thing that *would may* have persuaded me not to talk you into er self employed except ... (BNC: JA0 171).

Na epistemičku modalizaciju ukazuje i kombinacija sa perfektivnim infinitivom koji se javlja samo kao dopuna epistemičkih modala, pri čemu ukazuje na nefaktualnost. Nosilac glagolskog vremena je i glagol *would*, koji u ovom primeru ima epistemičko značenje. To navodi na zaključak da glagol *may* ima značenje modalnog priloga *maybe*. Prilikom razgovora za posao nailazimo na još jednu upotrebu glagola

may nakon epistemičkog modala:

(10) Because we thought that they *should may* be too high (BNC: J9X 168).

Osim prvenstveno deontičkog značenja, koje u ovom primeru nije moguće, glagol *should* izražava i epistemički sud o visokom stepenju uverenja da je propozicija istinita (Trbojević Milošević 2004: 84). Ova tentativni oblik za označavanje epistemičke nužnosti u navedenom primeru pojačava epistemičko značenje glagola *may*.

PRIMERI DM KOJI SADRŽE GLAGOL *MIGHT*

Glagol *might* nešto ređe kolocira sa polumodalima od glagola *may* (uz *need* se pojavljuje u 256 primera, a uz *have to* upotrebljen je 452 puta). Za razliku od glagola *may*, korpus beleži primere pojave modala *might* na prvom mestu, kao i nakon ostalih centralnih modala: *might could* se pojavljuje u 2 primera, a u po jednom primeru nailazimo na *might should* i *might can*.

(11) And it didn't seem fair to us that *might should* be right (BNC: CBV 490).

Glagol *might* pruža dodatni nivo mogućnosti pojačavajući epistemičko značenje glagola *should*. U sledeća dva primera kombinuje se sa neepistemičkim modalima:

(12) And you *might could* try a thousand K, erm, with oth other programs, if you start using Windows ... (BNC: HDV 336).

Čini se da drugi modal, ograničen na neepistemičko tumačenje, retko izražava permisivnu modalnost. Intuitivno se u ovom iskazu može zaključiti da se ne radi o izražavanju dozvole koju daje instruktor polaznicima, već pre izražava predlog šta bi mogli uraditi. Instruktor samo iskazuje da su okolnosti takve da postoje drugi programi i da bi, kad bi to želeli, slušaoci mogli da ih isprobaju. Ovim se iskazom ne daje dozvola, budući da govornik ostavlja prostora za mogućnost da polaznici možda neće želeći da ih isprobaju. Može se reći da je DM upotrebljen sa željom govornika da ne zvuči preterano grubo ili da izgleda nezahtevno. U tom smislu čini se da je odabir DM pragmatički uslovljen. Značenje modalnosti uslovljene okolnostima drugog modala, koji prosto ukazuje na to da postoji mogućnost, očigledno je i u sledećem primeru razgovora govornika sa severoistoka Engleske:

(13) ...who *might can* you think (BNC: KCJ 901).

Dvostruka modalnost se može izbeći upotrebom izraza *might be able* ili *possibly/probably can*. Upotreba *might* na mestu prvog modala u prethodnim primerima motivisana je nesigurnošću koju govornik izražava pri čemu se zaključuje da govornik nije siguran u izvesnost izjave ili verovatnoću/mogućnost radnje. Modifikovanje stepena izražene verovatnoće ili nagađanja posebno je izraženo u narednom primeru dva semantički veoma bliska modala:

(14) ...it had to be checked quickly that wasn't underneath otherwise Constable *may might* have got shot (BNC: JNE 848).

Na poziciji drugog modala nakon glagola *would* nalazi se u primeru:

(15) Clear gloss varnishes should not be stirred or shaken before use, as this would cause air bubbles to form which *would might* spoil the appearance of the varnish (BNC: A16 180).

U ovom primeru glagol *might* izražava značenje modalnosti uslovljene okolnostima. Njime se iznosi stav o nekim značajnim činjenicama i okolnostima u svetu, što bi bilo značenje neutralne dinamičke modalnosti koja se izražava modalima dinamičke i deontičke nužnosti kada potreba proističe iz činjenica i okolnosti. Glagolom *would*, koji je ovde upotrebljen kao tentativni oblik epistemičkog glagola *will*, izražava se ne tako pouzdan zaključak. U istim značenjima upotrebljeni su i modali u narednom primeru iz razgovora govornika sa severa Engleske:

(16) We've got to take that specification thing with us this morning, it *will might* hel. (BNC: KB7 13199).

Nakon abilitativnog modala glagol *might* zadržao je svoje epistemičko značenje:

(17) But what I was gonna say if you *can might* well be Terry (BNC: J8D 2025).

PRIMERI DM KOJI SADRŽE GLAGOL *MUST*

Modalu *must* najčešće se pripisuje epistemičko značenje logičke nužnosti ili deontičko značenje za izražavanje obaveza odnosno potrebe. Ovaj glagol u određenima kontekstima izražava i značenje modalnosti uslovljene okolnostima, odnosno neutralne dinamičke potrebe, i upravo to značenje ima u narednom primeru preuzetom iz časopisa o tenisu:

(18) However, if the draw is kind to Martinez, she *could must* make the final this year... (BNC: CJC 125).

Glagol *could* u ovom primeru izražava dinamičku mogućnost, a značenje dinamičke modalnosti pojačano je još jednim dinamičkim modalom. Palmer (1983: 210) smatra da je teško, ako ne i nemoguće, povući jasnu razliku između dinamičkog (značenja objektivne modalnosti) i deontičkog (značenja subjektivne modalnosti) glagola *must* zato što stepen posvećenosti govornika nije uvek jasan. Prema tome, teško je razlikovati značenja *must* i polumodala *have to*. S tim u vezi treba primetiti da se u korpusu može pronaći čak 14 primera združenog pojavljivanja ovih modala. Interesantan je sledeći primer u kome je oblik *must* zadržan i pored glagola glavne klauze u preteritu:

(19) He was so dark that he *must have to* shave two or three times a day... (BNC: HHA 439).

Obaveza je naglašena upotrebom dva modala za izražavanje dinamičke nužnosti. Kako se neutralna nužnost odnosi na prošlost, dovoljno je u tom smislu upotrebiti oblik *had to, he had to shave*. Međutim, upotrebljena su dva modalna izraza za izražavanje dinamičke nužnosti kako bi bile naglašene okolnosti koje tu obavezu nameću. Oblik *must* je upotrebljen sa upućivanjem na prošlost i ovde ima približno značenje *he was obliged to*. Stoga se može zaključiti da je u pitanju redundantno dupliranje modalnosti radi naglašavanja, baš kao i u primerima (11) i (14). Takav stav je u skladu sa konstatacijom Palmera da neposredan lingvistički kontekst modala često dokazuje njegovo značenje ili njegov odnos sa ostalim modalima. Mogući su slučajevi kada se modal smatra pleonastičnim ili suvišnim zato što je njegovo značenje već naznačeno nekim drugim oblikom u kontekstu, to jest značenje modala se može smatrati pojačanim nekim drugim oblikom (Palmer 1979: 19). Pošto DM mogu imati pragmatičke vrednosti koje prevazilaze nivo značenja pojedinačnih članova, moguće je da je ovu redundantnost teško objasniti striktno semantičkim terminima. Upotreba ovih glagola u nekim DM nije uvek suvišna, jer u nekim primerima ti glagoli izražavaju različite tipove modalnosti. U iskazu:

(20) You *must have to* be pretty sick to see a shrink. (BNC: CKS 1301)

must ima značenje epistemičkog suda sa parafrazom *it is certain that*, dok *have to* zadržava značenje dinamičke potrebe *it is necessary for you*.

PRIMER DM KOJI SADRŽI GLAGOL *SHALL*

Korpus pruža jedan primer interesantne upotrebe glagola *shall*:

(21) And hope it doesn't come to any more than that, otherwise I *shall will* be in your debt (BNC: KC9 1853).

Osim upućivanja na budućnost, glagoli *will* i *would* imaju i značenje modalnosti uslovljene okolnostima odnosno značenje dinamičke modalnosti, izražavanje dispozicije subjekta. U ovom primeru glagol *shall* ukazuje na budućnost, koja je zbog toga što je nefaktualna, po značenju bliža kategoriji epistemičke modalnosti nego glagolskom vremenu, dok *will* označava dispoziciju subjekta odnosno njegovu sklonost da se oseća da slušaocu nešto duguje. U ovom primeru dominantan je aspekt voljnosti pošto postoji volitivni agent čije će želje i spremnost odrediti da li će se radnja izvršiti.

ZAKLJUČAK

Prikazani primeri navode na zaključak da se DM u primerima iz korpusa razlikuju leksički i semantički od istih konstrukcija koje se upotrebljavaju u dijalektima. Upotreba DM, mada veoma retka, nije ograničena samo na govorni jezik, a ne mogu se odrediti ni dominantne sociolingvističke karakteristike. Svi primeri su u potvrdnom obliku. Interesantno je da se modal *ought to*, iako na margini modalnog sistema jer za razliku od ostalih centralnih modala nema oblik prošlog vremena i zahteva potpuni infinitiv kao dopunu, veoma retko nalazi u kombinaciji sa ostalim modalima. Glagoli *may*, *might* i *must* nisu ograničeni samo na jednu poziciju u okviru DM. Za razliku od DM u varijetetima, primeri pokazuju da kombinacije modala u korpusu nisu ograničene na kombinacije značenja epistemičko + korensko značenje, neke kombinacije sastoje se od dva epistemička značenja ili dva korenska, i mali broj od korenskog i epistemičkog. Sledi tabelarni prikaz učestalosti ispitivanih modala u kombinacijama DM koje imaju navedena značenja.

	<i>may</i>	<i>might</i>	<i>must</i>	<i>can</i>
epistemičko + epistemičko značenje DM	2	1		
epistemičko + neepistemičko značenje DM		3	1	1
neepistemičko + epistemičko značenje DM	1		1	
neepistemičko + neepistemičko značenje DM	1	1	2	

U nekim slučajevima DM modal može biti suvišan. Tako upotrebljen radi pojačavanja značenja, jedan modal bi se mogao zameniti odgovarajućim modalnim prilogom: npr. *probably could* ili *might possibly* umesto *might could*. U ostalim slučajevima DM, kada dva modalna glagola prenose različita značenja, tumačenje kombinacije zavisi od značenja oba modala. U tim slučajevima značenje DM ne može se parafrazirati samo značenjem jednog modala jer prenose značenja koja nisu uvek očigledna iz upotrebe samo jednog modala. I DM u standardnom EJ najčešće izražavaju nesigurnost ili mogućnost, dok izgleda ređe izražavaju „pregovaranje o željama i potrebama govornika” („negotiating the speaker’s wishes and needs”), kakvu pragmatičku funkciju imaju u dijalektima (Di Paolo 1989: 198).

LITERATURA

Di Paolo, Marianna. 1989. “Double modals as single lexical items”. *American Speech* 64 (3): 195–224.

Dorđević, Radmila. 1996. *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Čigoja štampa.

Ellison, Gregory Campbell. 2007. “You might shouldn’t say that: The cartographic syntax of English multiple modal constructions and its (speculative) history”. *Generative Grammar in Geneva* 5: 51–106.

Hasty, J. Daniel. 2011. “I Might Not Would Say That: A Sociolinguistic Study of Double Modal Acceptance”. *U. Penn Working Papers in Linguistics* 17(2): 90–98.

Nagle, Stephen J. 1997. “What is double about double modals?”. In: Hickey, R. and S. Puppel eds. 1997. *Language history and linguistic modelling: festschrift for Jacek Fisiak on his 60th birthday, Vol. 2*. Berlin: Mouton de Gruyter: 513–526.

Nagle, Stephen J. 2003. “Double modals in the southern United States: Syntactic structure or syntactic structures?”. *Contemporary English*. 349–370.

Nagle, Stephen J., Sara, L. Sanders. 2010. “Identity in Structure, Sound and Word of a Dialect that Lost a War: Southern American English”. *Linguae Mundi* 5: 197–207.

Palmer, Frank R. 1979. *Modality and the English Modals*. London and New York: Longman.

Palmer, Frank R. 1983. “Semantic Explanations for the Syntax of the English

Modals". In Heny, F. and B. Richards eds. 1983. *Linguistic Categories: Auxiliaries and Related Puzzles Volume Two: The Scope, Order, and Distribution of English Auxiliary Verbs*. 205–217.

Palmer, Frank R. 1986. *Mood and Modality*. Cambridge University Press.

Sweetser, Eve. 1990. *From Ethimology to Pragmatics: Metaphorical and Cultural Aspects of Semanic Structure*. Cambridge Studies in Linguistics. CUP

Trbojević Milošević, Ivana. 2004. *Modalnost, sud, iskaz*. Beograd: Filološki fakultet.

Elektronski izvori

Bigham, Douglas A. 1999. "What 'might' might could be in 'might could': The case of double modals in Appalachian English".

<http://dsbigham.net/files/LINGLUNCH-paper.pdf>, (10. 6. 2012.).

British National Corpus dostupan na adresi www.natcorp.ox.ac.uk (18. 6. 2012)

Elsman, M. Dubinsky Stanley. 2009. "Double modal syntactic patterns as single modal interactons".

<http://www.Ling.upenn.edu/Events/PLC/plc32/revised/elsman.pdf> (17. 6. 2012.)

Aleksandra Radovanović

DOUBLE MODALS IN BRITISH ENGLISH EXAMPLES

Summary

Double modal (DM) structures are employed by speakers of some English dialects. Central modals, because of their semantic and syntactic features, are not used successively in Standard British English. This paper aims to explore the occurrences of double modal constructions in British National Corpus, describe their meaning and point out the similarities and differences with the DM used in dialects. The introduction is devoted to modality as a semantic category, its types and the central modal verbs. Then the brief outline of previous research of DM in dialects is presented. The main part of the paper presents examples of the use of verbs may, might, shall and must with other central modals retrieved from the Corpus

(and where necessary points out the specific collocations with semi-modals (eg. must have to) and focuses on their semantic properties. The analysis has shown that these examples of DM in standard English are lexically and semantically quite different from the DM used in dialects. The paper argues that various combinations of modal meanings (epistemic+dynamic, epistemic+epistemic etc.) are used in order to either emphasise the type of modality or add additional meaning to the proposition. In some cases of DM, some modals can be found redundant. These constructions are mainly used to express uncertainty or possibility.

Key words: double modal, modality, meaning, English.